

Релігійне життя в Україні:

анотований бібліографічний список

2024. – Вип. 4. – 18 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. **Ватикан видав документ про «серйозні порушення» проти людської гідності** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 8 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що документ Дикастерії доктрини віри "Dignitas infinita" готувався п'ять років і включає в себе папське навчання останнього десятиліття. Серед тем, які розглядаються, - війна, бідність, мігранти та торгівля людьми, а також питання про аборти, евтаназію та сурогатне материнство. Документ спрямований на подолання дихотомії в підходах до захисту людської гідності, враховуючи потребу захищати життя від зачаття до природного завершення. Перелік тем завершується оглядом «цифрового насильства», вказуючи на «нові форми насильства, що поширюються через соціальні мережі, наприклад, кібербулінг», а також «поширення порнографії та експлуатацію людей з сексуальною метою або через азартні ігри» в Інтернеті.* Текст: https://risu.ua/vatikan-vidav-dokument-pro-serjozni-porushennya-proti-lyudskoyi-gidnosti_n147448

2. **Верховний суд зобов'язав УПЦ МП звільнити храми у Переяславі та Кам'янець-Подільському** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства культури та інформаційної політики (МКІП), Верховний Суд 10.04.2024 зобов'язав УПЦ МП звільнити приміщення релігійних споруд у Переяславі та Кам'янець-Подільському. Рішення суду є остаточним та оскарженню не підлягає. У разі невиконання зобов'язань, виконання рішення буде забезпечено в примусовому порядку у встановлений законодавством спосіб.* Верховний

Суд також залишив без задоволення касаційну скаргу Релігійної громади УПЦ МП, якою вона намагалася скасувати рішення судів попередніх інстанцій. У підсумку Верховний Суд зобов'язав релігійну організацію Кам'янець-Подільської Свято-Миколаївської парафії Кам'янець-Подільської єпархії УПЦ МП м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області звільнити будівлю церкви та передати її Національному історико-архітектурному заповіднику «Кам'янець». Текст: https://risu.ua/verhovnij-sud-zobovyazav-upc-mp-zvilniti-hrami-u-pereyaslavi-ta-kamyanec-podilskomu_n147510

3. ВП ВС сформувала висновки щодо способу реалізації релігійною громадою права на зміну канонічної приналежності [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 3 квіт. – Електрон. дані. Розглянуто справу, в якій частина жителів села Калинівка Житомирського району Житомирської області вирішила добровільно змінити канонічну належність, перейшовши до Православної Церкви України (ПЦУ). Зазначено, що, вирішуючи питання про межі втручання держави у право на свободу віросповідання, Велика Палата Верховного Суду (ВП ВС) як засадничим положенням керувалася тим, що завданням суду є визначення, чи заходи, вжиті на національному рівні, є виправданими та пропорційними, а також наскільки виправданим є втручання суду у внутрішні справи релігійної громади. З-поміж іншого, у цій справі сформульовано висновки щодо поняття релігійної громади, критеріїв членства в ній, способу реалізації права релігійної громади змінити підлеглисть у канонічних та організаційних питаннях, підстав втручання суду в здійснення цього права та особливостей юридичного оформлення такої зміни. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/vp-vs-sformuvala-visnovki-shchodo-sposobu-realizaciyi-religiynoyu-gromadoyu-prava-na-zminu-kanonichn.html>

4. Глава держави провів спільний іфтар із представниками мусульманської спільноти України та нагородив українських воїнів-мусульман [Електронний ресурс] // Голос України. – 2024. – 27 берез.

[№ 60]. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що Президент України Володимир Зеленський разом із українськими військовими, які сповідують іслам, лідерами Меджлісу кримськотатарського народу та представниками мусульманської спільноти й духовенства взяв участь у іфтарі – вечері, яка проводиться під час священного для мусульман місяця Рамадану. Він висловив вдячність усім присутнім, тим, хто воює, працює заради України, хто допомагає нашій державі та не підкоряється злу. Зазначено, що лідер кримськотатарського народу, народний депутат України Мустафа Джемілев висловив подяку Президентові України, усім присутнім, а також усім воїнам, які сьогодні зі зброєю в руках захищають нашу країну. Він висловив переконання, що покарання за все заподіяне зло обов'язково повернеться тим, хто винен у цій війні. Водночас Мустафа Джемілев подякував усім країнам світу, які допомагають сьогодні захистити український народ.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/377696>

5. Голова ДЕСС зустрівся з представниками духовенства Закарпаття [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 31 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що Голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) Віктор Єленський 29 березня зустрівся з представниками духовенства Закарпатської області. Зустріч відбулася в Ужгороді, в приміщенні Закарпатської обласної державної адміністрації (ЗОДА). Під час спілкування йшлося про подолання викликів воєнного часу, зумовлених повномасштабним російським нападом, запобігання розпалюванню релігійної ворожнечі та дискримінації за релігійною ознакою, співпрацю ДЕСС з релігійними організаціями у сфері соціального служіння та духовної опіки над військовослужбовцями та членами їх сімей. Особливу увагу приділили обговоренню питань, пов'язаних із мобілізацією священнослужителів та їх впливу на діяльність релігійних організацій; особливості перетину кордону священнослужителями в умовах воєнного стану, необхідності оптимізації порядку їхніх закордонних поїздок

зі службовими цілями. Текст: https://risu.ua/golova-dess-zustrivsvya-z-predstavnikami-duhovenstva-zakarpattya_n147249

6. Гончаров Г. М. П'ята колона руського міра [Електронний ресурс] / Г. М. Гончаров // Гілея : зб. наук. пр. / Нац. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2024. – Вип. 191/192 (№ 1/2). – С. 42-47. *Йдеться про злодіяння московської церкви в Україні, яка інтенсивно продовжує насаджати «руський мір». Зауважено, що так званий «руський мір» - це нова російська ідеологія, і патріарх Кирил є її натхненним послідовником і пропагандистом. Як зазначає автор статті, «Церква і зрада, Церква і війна... Що може бути страшнішим і болючішим? На жаль, Україна проходить через це несподіване випробування. Коли священники «руського міра», агенти п'ятої колони, яким люди довіряли душі, кинулися освячувати блок-пости сепаратистів, зустрічати хлібом-сіллю, квітами окупантів, здавати окупантам АТОшників і українських патріотів, ставати духовниками терористичних батальйонів, приймали клятви у окупантів «на вірність Отчеству...»». Проаналізовано вплив церкви в Україні на свідомість громадян.* Текст:

<http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=282>

7. Гореньков Д. Капеланське служіння євангельської спільноти та виклик богословської невизначеності щодо збройної відсічі ворогу [Електронний ресурс] / Денис Гореньков // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 1 квіт. – Електрон. дані. *За словами автора статті, у Збройних сил України (ЗСУ) існує дефіцит капеланів. Є багато євангельських служителів, які прагнуть стати військовими капеланами, але не мають для цього можливості. Одна з причин полягає в тому, що кількість тих, хто бажає отримати капеланські посади у ЗСУ, значно перевищує кількість мандатів, що є доступними для євангельських служителів по державній квоті. Проаналізовано, чи потрібно ЗСУ, де служить досить мало євангельських християн, так багато капеланів із їхніх Церков. Розглянуто виклики війни*

для Євангельських Церков. Наголошено, що неможливо заперечувати величезний внесок євангельської спільноти у захист України та в служіння страждаючому українському народу. Це евакуація людей із зони бойових дій, турбота про ВПО та біженців по всьому світу, духовна та психологічна допомога, турбота про постраждалих від війни дітей, адвокація України перед міжнародною спільнотою та, нарешті, служіння української армії.

Текст: https://risu.ua/kapelanske-sluzhinnya-yevangelskoyi-spilnoti-ta-viklik-bogoslovskoyi-neviznachenosti-shchodo-zbrojnoyi-vidsichi-vorogu_n147282

8. Єпископ ПЦУ звернувся до прихильників УПЦ МП: Пора прозріти [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 9 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що Єпископ Чернівецький і Буковинський Православної Церкви України (ПЦУ) Феогност закликав буковинців нарешті прозріти і побачити, чим є УПЦ МП. Зазначено, що владика Феогност та військовий капелан Іван Чокалюк висловили обурення щодо заяв патріарха Гундяєва про "священну війну" проти українців. Вони закликають священників та вірян УПЦ МП на Буковині переосмислити свою підтримку, наголошуючи на необхідності ґрунтування Церкви на любові та повазі, а не на ненависті та насильстві. Текст: https://risu.ua/yepiskop-pcu-zvernuvsya-do-prihilnikiv-upc-mp-pora-prozriti_n147468

9. Здоровило Т. ВСУ вперше визнав законним перехід громади з УПЦ МП до ПЦУ [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2024. – 4 квіт. – Електрон. дані. Йдеться про рішення Верховного Суду України, яким визнано законним перехід релігійної громади села Калинівка на Житомищині з УПЦ МП до Православної церкви України (ПЦУ). Окрім того, у цій справі сформульовано висновки щодо поняття релігійної громади, критеріїв членства в ній, способу реалізації права релігійної громади змінити підлеглість у канонічних та організаційних питаннях. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/188/182442/>

10. Ірина Геращенко розповіла, через кого завис закон про так звану заборону УПЦ МП [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 9 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що питання законопроекту № 8371 про так звану заборону УПЦ МП, й досі не вирішено, адже після торішнього прийняття у першому читанні, до другого так і не перейшли. Це пов'язано не тільки з великою кількістю правок від політичної партії "ОПЗЖ", а й з тим, що серед монобільшості можуть бути прихильники МП, а також відсутністю підтримки серед "Слуг народу". Про це "Телеграфу" розповіла народна депутатка, співголова фракції "Європейська солідарність" Ірина Геращенко. За її словами, "треба негайно "заходити" в друге читання і йти по цих поправках". І. Геращенко висловила обурення через затримку розгляду законопроекту № 8371 про заборону УПЦ МП, яка асоціюється з політичними та релігійними чинниками. Геращенко закликала організувати інформаційну кампанію з пояснення загроз для національної безпеки, які створює УПЦ МП. Текст: https://risu.ua/irina-gerashchenko-rozpovila-cherez-kogo-zavis-zakon-pro-tak-zvanu-zaboronu-upc-mp_n147469*

11. Лубінець Д. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році [Електронний ресурс] / Уповноважений Верхов. Ради України з прав людини [Дмитро Лубінець]. – [Київ], 2024. – 340 с. – Режим доступу: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%A3%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B7%D0%B0_2023_%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf – Назва з екрана. – Дата публікації: [квітень, 2024]. *Доповідь включає такі розділи (підрозділи): Рік діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Забезпечення рівних прав і свобод (захист від дискримінації; права представників національних*

меншин (спільнот), корінних народів; свобода віросповідання та релігійні погляди) та ін.

12. Мельник В. Декларація антихристиянства РПЦ та симптоматичне мовчання єпископату УПЦ МП [Електронний ресурс] / Володимир Мельник // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 3 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що 27.03.2024 у храмі Христа Спасителя в Москві під головуванням очільника РПЦ Кирила Гундяєва та за участі членів синоду РПЦ і багатьох архиєреїв, представників духовних шкіл і монастирів РПЦ, 278 делегатів, обраних від регіонів, відбувся позачерговий з'їзд Всесвітнього російського народного собору. Цей своєрідний «помісний собор РПЦ» прийняв так званий «Наказ XXV ВРНС «Настоящее и будущее русского мира», в якому фактично закликає до «Священної війни» задля винищення України. Цей документ, що зазначає агресивну війну РФ проти України, має велике значення не лише для майбутнього трибуналу у Гаазі, а й для самого розуміння сучасних геополітичних і релігійних процесів. Він свідчить про радикальне відхилення РПЦ від християнських цінностей і принципів у напрямку шовіністичного та національного світогляду. Зауважено, що реакція УПЦ МП, що відмежовується від цього документа, розглядається як важливий крок, проте автор вказує на можливі нерозв'язані проблеми між УПЦ МП та РПЦ. Розглянуто можливі причини такої реакції УПЦ МП, включаючи політичні та внутрішні фактори, та наголошено на можливості зміни поглядів архиєреїв в умовах соціальних змін і міжнародного тиску. Текст: https://risu.ua/deklaraciya-antihristiyanstva-rpc-ta-simptomatichne-movchannya-episkopatu-upc-mp_n147308

13. "Ми катастрофічно запізнюємося, діяльність РПЦ в Україні має бути припинена", - Княжицький [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 1 квіт. – Електрон. дані. За словами журналіста, народного депутата України Миколи Княжицького, зволікання з прийняттям закону про заборону УПЦ МП - помилка. Допис про це 31 березня він оприлюднив у ФБ під назвою "Блог про тих, хто вдягнув рясни,

щоб нас знищити": "Кіріл Гундяєв називає російсько-українську війну священною, Російська Православна Церква видає наказ, який зобов'язує священників щодня молитися про перемогу Росії над Україною. Наш закон 8221 про заборону діяльності Російської Православної Церкви в Україні зареєстровано у Верховній Раді ще у листопаді 2022 року. Але влада і навіть частина науковців вважали, що "так не можна"". На думку депутата, суть закону проста — діяльність РПЦ в Україні має бути припинена, як і діяльність пов'язаних із нею структур. УПЦ МП має порвати з Гундяєвим і його бандою у рясах. Або припинити використовувати будь-яку державну і комунальну власність. Дивно ж, коли держава спонсорує тих, хто охоче її знищує. "У війні перемагає той, хто може передбачити дії противника і готується швидше. Ми катастрофічно запізнюємося!!!", - зауважив М. Княжицький. Текст: https://risu.ua/mi-katastrofichno-zapiznyuyemosya-diynalist-rpc-v-ukrayini-maye-buti-pripinena---knyazhickij_n147277

14. Нестеров В. “Ждунь’ї” [Електронний ресурс] / В'ячеслав Нестеров // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 3 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що РПЦ в Україні має значну кількість монастирів і скитів, що свідчать про її активну присутність в різних регіонах країни (наведено список монастирів УПЦ МП). Це може бути одним зі способів впливу на населення та розповсюдження ідеології «руського міра». Наголошено, що значна кількість цих монастирів і скитів знаходиться в сільській місцевості, далеко від центральних міст та уваги громадськості. Це може дозволяти їм працювати підспудно та проводити пропаганду «руського міра» без великої уваги та контролю. Зауважено, що варто враховувати ці факти щодо впливу ідеології РПЦ на суспільство та вжити відповідні заходи для контролю за їхньою діяльністю. Наголошено на аномальній кількості монастирів і скитів в Закарпатській області. Ця ситуація свідчить про те, що РПЦ активно впроваджує свою ідеологію в різних частинах України, включаючи ті, що межують з угорськими територіями. У цьому контексті

важливим є вжиття заходів для контролю над проявами релігійної імперськості та відокремлення релігії від політики, а також уникнення колабораціонізму. Текст: https://risu.ua/zhdunyi_n147360

15. Пархомчук Т. Спецоперація кремля проти України: криваве побоїще у "Крокус-Сіті Холі" на руках Путіна та спецслужб рф [Електронний ресурс] / Тетяна Пархомчук // Україна молода. – 2024. – 2 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про спроби влади держави-терористки РФ звинуватити Україну в організації масового вбивства під час концерту групи "Пікнік" у підмосковному ТЦ "Крокус-Сіті Хол", Зазначено, що цей терористичний акт організований російськими спецслужбами з метою об'єднати російське суспільство в єдиному, тотальному антиукраїнському настрої. Зазначено, що на XXV соборному з'їзді російської церкви, що проходив під патронатом патріарха Кирила, оприлюднено програмний документ, в якому заявлено, що після завершення так званої "спеціальної воєнної операції" територія сучасної України повинна ввійти в зону виняткового впливу Росії, що, у свою чергу, свідчить про використання Путіним російської церкви для оголошення нового етапу війни проти України, під назвою "священна", з метою захоплення всієї території сучасної України, знищення українців як нації, а України — як держави.* Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3903/180/182412/>

16. Перед Великоднем львів'яни зможуть оглянути старовинні плащаниці [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 8 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у храмі священномученика Климентія Шептицького Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) будуть виставлені старовинні плащаниці з галицьких храмів, більшість з яких віднайшов о. д-р Севаст'ян Дмитрух. Загалом у його колекції та колекції музею — пів сотні таких творів, найстаріший — із XVI ст. Виставку планують відкрити за 10 днів до Великодня.* Текст:

https://risu.ua/pered-velikodnem-lvivyani-zmozhut-oglyanuti-starovinni-plashchanici_n147442

17. Підлісний Ю. Від псевдомесіанської ідеї «Святої Русі» до імперського рашизму: що проповідують ідеологи «руського міра» [Електронний ресурс] / Юрій Підлісний // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 3 квіт. – Електрон. дані. *За словами автора статті, читаючи наказ XXV Всесвітнього російського народного собору «Сьогодні та майбутнє русського міра», з перших рядків занурюєшся у вир для промивання мізків. Наголошено, що риторика та звинувачення, висловлені в цьому документі, відображають складну суміш імперських амбіцій, геополітичних стратегій та релігійних переконань, що використовуються для легітимізації агресивних дій РФ проти України. Також цей документ багато приділяє увагу класичним консервативним цінностям. Зокрема сім'ї. І здавалося б чудова риторика про збереження сім'ї, про підтримку дитинства і материнства. І багато ще є доброї риторики, на яку часто купується наївний, переважно західний консервативний читач. Проте, реальна статистика щодо сімейних відносин та соціальних проблем у РФ суперечить цій риторичі, показуючи широкі спектр проблем, які існують в суспільстві (кількості розлучень, домашнього насильства, абортів, алкоголізму, соціального сирітства тощо). Загалом аналіз документа свідчить про те, що риторика та ідеологія, що використовуються російською владою, може бути не тільки віддаленою від реальних проблем суспільства, але й використовуватися для політичних цілей та легітимізації агресивних дій на міжнародній арені. Текст: https://risu.ua/vid-psevdomesianskoyi-ideyi-svyatoyi-rusi-do-imperskogo-rashizmu-shcho-propoviduyut-ideologi-russkogo-mira_n147335*

18. Представник німецького єпископату розпочав візит солідарності в Україну [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 8 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що до столиці України*

7 квітня прибув Аугсбурзький єпископ Бертрам Майєр, який у німецькому єпископаті відповідає за зв'язки зі Вселенською Церквою. Метою його візиту, другого від початку повномасштабної російської агресії проти України, є зустрічі з вищим церковним керівництвом. Під час візиту заплановано зустрічі з Головою Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) Блаженнішим Святославом Шевчуком, з іншими представниками Церкви та «Карітасу України». Також заплановано зустрічі з Апостольським нунцієм в Україні архієпископом Вісвальдасом Кульбокасом та єпископами Православних Церков. Завершальним моментом столичного етапу візиту стануть відвідини цвинтаря в Броварах, де єпископ Б. Майєр зустрінеться з родичами полеглих солдатів. У Львові запланована зустріч із римо-католицьким архієпископом Мечиславом Мокшицьким. Текст: https://risu.ua/predstavnik-nimeckogo-yepiskopatu-rozpochav-vizit-solidarnosti-v-ukrayinu_n147454

19. Представники ВРЦіРО делегації Європейських Церков : В Україні є свобода віросповідання під час воєнного стану [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у Києві в приміщенні Дому Біблії Українського Біблійного Товариства (УБТ) 10 квітня відбулася зустріч Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО) з делегацією Конференції Європейських Церков (КЄЦ), яка відвідує Україну цими днями. Під час зустрічі українські релігійні діячі висловили подяку КЄЦ за молитви, допомогу біженцям й підтримку України на міжнародному рівні та проінформували представників КЄЦ про потреби українців в контексті відбиття російської агресії. Представники ВРЦіРО зазначили, що в Україні є свобода віросповідання під час воєнного стану і різні Церкви, користуючись цією свободою, здійснюють свою духовну та гуманітарну діяльність в українському суспільстві. Делегації КЄЦ була представлена доповідь Інституту релігійної свободи «Вплив російського вторгнення на релігійні

громади в Україні», яка містить результати моніторингу і опитувань про становище українських релігійних спільнот на територіях, окупованих РФ, а також інтерв'ю релігійних діячів різних конфесій про російські злочини в Україні. Текст: https://risu.ua/predstavniki-vrciro-delegaciyi-yevropejskih-cerkov-v-ukrayini-ye-svoboda-virospovidannya-pid-chas-voyennogo-stanu_n147515

20. Предстоятель ПЦУ прихильникам УПЦ МП: "Тримаючись єдності з Гундяєвим, ви втрачаєте єдність із Богом" [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 2 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про заяву "Всемирного русского народного собору", де агресивну війну проти України названо «священною». За словами Предстоятеля Православної церкви України (ПЦУ) Епіфанія під час проповіді у Києво-Печерській лаврі, «ми, як Церква, разом з усією релігійною спільнотою України, відкидаємо такі російські заяви та знову засуджуємо вчення «російського міра», як злочинне, антилюдське і безбожне. Ми повторюємо те, що вже засвідчив і Вселенський Патріарх Варфоломій – ця російська агресивна війна проти України є не священною, а диявольською війною. І кожен, хто виправдовує її, хто допомагає російському нищенню України – служить не Богові, а задумам сатани». Нагадано, що Уповноважений Верховної Ради України (ВР України) з прав людини Дмитро Лубінець готує звернення до економічної та соціальної Ради ООН на предмет відповідності Всесвітнього російського народного собору (ВСНР) цінностям ООН.* Текст: https://risu.ua/predstoyatel-pcu-prihilnikam-upc-mp-trimayuchis-yednosti-z-gundyayevim-vi-vtrachayete-yednist-iz-bogom_n147307

21. Предстоятель ПЦУ розповів Генсеку Всесвітньої Ради Церков про релігійну ситуацію в Україні [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що 10 квітня на запрошення Генерального секретаря Всесвітньої Ради Церков (ВРЦ) пастора доктора Джеррі Пілляя Митрополит Київський і всієї України Епіфаній відвідав цю міжнародну екуменічну інституцію. На*

зустрічі в Екуменічному центрі у Женеві (Швейцарія), де знаходяться керівні органи ВРЦ, обговорювалися питання російської агресії в Україні та реакція міжнародної спільноти на цю ситуацію. Митрополит Епіфаній засудив спроби виправдати війну як «священну», наголосивши на необхідності реакції релігійних лідерів і міжнародної спільноти. Представник ВРЦ підтримав Україну та обіцяв відповідну реакцію на скандальні заяви, зроблені у Москві. Також обговорювалися порушення прав людини на окупованих територіях України та релігійна ситуація в країні. У другій частині візиту, яка відбулася у Екуменічному Інституті в Боссе, у розмові з його деканом доктором професором Бенджаміном Сімоном та іншими відповідальними особами ВРЦ йшлося про наступні практичні кроки щодо процедури набуття ПЦУ членства у ВРЦ. Заявка про це була подана два роки тому та прийнята до розгляду. Текст: https://risu.ua/predstoyatel-pcu-rozpoviv-gensekuvsesvitnoyi-radi-cerkov-pro-religijnu-situaciyu-v-ukrayini_n147522

22. Приймич М. В. Кафедральний собор Воздвиження Хреста Господнього та резиденція Мукачівських єпископів в Ужгороді / Михайло Васильович Приймач. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2023. –129 с. : іл. Шифр зберігання в Бібліотеці: B82895 *Висвітлено історію заснування собору, його культурне значення для краю та особливості розвитку архітектури й оздоблення інтер'єрів. Подано інформацію про особливості закладення основ комплексу будов єзуїтського монастиря в Ужгороді та історію його перетворення на резиденцію Мукачівських єпископів. Розкрито етапи, характерні риси, а також форму змін, які відбулися у зовнішньому вигляді споруд. Наведено інформацію про художні особливості та стилістичні ознаки стінопису, своєрідність внутрішнього оздоблення, часові рамки якого починаються першою половиною XVIII і завершуються початком XXI ст. Наведено відомості про історичну, культурологічну та мистецтвознавчу цінність пам'ятки національного значення – Кафедрального собору в Ужгороді.*

23. Релігійна свобода повернеться на окуповані території лише після її визволення, – Віктор Єленський [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 31 берез. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у межах «Kyiv StratCom Forum 2024» 28 березня відбулася дискусійна панель “Когнітивна деколонізація: боротьба за людську свідомість через культуру та релігію”.* Одним із ключових спікерів панелі був Голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) Віктор Єленський. На форумі обговорено такі питання: протидія російським наративам в релігійній галузі; запит на розрив із Москвою в УПЦ МП; індивідуальний підхід до священників на окупованих територіях; релігія як важливий фактор у сучасному світі. Текст: https://risu.ua/religijna-svoboda-povernetsya-na-okupovani-teritoriyi-lishe-pislya-yiyi-vizvolennya--viktor-yelenskij_n147248

24. Рибак Я. Свобода віросповідання VS мобілізація [Електронний ресурс] / Яна Рибак // Юрид. газ. – 2024. – 19 берез. – Електрон. дані. *Зазначено, що основними нормативно-правовими актами, які регулюють військовий обов'язок в Україні під час воєнного стану, є Конституція України та закони України “Про воєнний стан” і “Про військовий обов'язок та військову службу”.* Ці нормативно-правові акти встановлюють правову базу для виконання військового обов'язку під час воєнного стану в Україні. Проте чинне законодавство, окрім регулювання військового обов'язку, передбачає також поняття альтернативної (невійськової) служби. Зокрема, ст. 35 Конституції України закріплює право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи та ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Водночас “ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань. У разі якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов'язку

має бути замінене альтернативною (невійськовою) службою”. Текст:
<https://yur-gazeta.com/publications/sferi-praktiki/viyskove-pravo/svoboda-virosvidannya-vs-mobilizaciya.html>

25. Рогова О. Г. Гідність як провідна цінність нової української школи: від проблеми визначення до шляхів набуття [Електронний ресурс] / О. Г. Рогова // Гілея : зб. наук. пр. / Нац. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2024. – Вип. 191/192 (№ 1/2). – С. 53-58. *Здійснено аналіз виявлених суперечностей для пошуку інтегральних підходів до розуміння сутності поняття «гідності» та шляхів її формування в освітній царині як проголошеної цінності сучасної школи. Вказано, що підстави протилежного тлумачення гідності як абсолютної і водночас відносної цінності полягає у площині релігійно-культурної світоглядної спадщини, що трансформувалось у світські форми осмислення гідності, але без урахування вищих потенційних можливостей реалізації цієї цінності як чесноти. Зазначено, що релігійне вчення про людину (насамперед, християнське вчення як культуротвірне на теренах України) має за основу вихідної передумови індивідуальну, загальну, рівну для всіх гідність людини. Зауважено, що розвиток потенціалу гідного життя залежить від багатьох факторів. Наведено найбільш актуальні з них, які стосуються освітнього середовища.* Текст:

<http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=282>

26. «Роль священика у суспільстві сьогодні є незамінною», — Мирослав Маринович [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що президент Інституту релігії та суспільства Українського католицького університету (УКУ), відомий громадський діяч, публіцист, член-засновник правозахисної Української Гельсінської групи, дисидент і політв'язень часів СРСР, засновник і голова амністійного руху в Україні (1991 – 1997рр.) Мирослав Маринович, висловив занепокоєння щодо закону про мобілізацію, який не передбачає відтермінування священнослужителям. У коментарі для Департаменту*

інформації Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) М. Маринович наголосив на важливості ролі духовенства в суспільстві, особливо під час війни. Він зазначив, що священники дарують надію та допомагають знайти сенс у трагедії, що є надзвичайно важливим за складних часів, а також вказав на активну гуманітарну місію священників у тилу, їхню роль у моральній та психологічній підтримці військовослужбовців та їхніх родин. М. Маринович висловив думку, що «в армії повинні бути капелани, які надаватимуть духовну підтримку, а не священники, які тримають зброю».

Текст: https://risu.ua/rol-svyashchenika-u-suspilstvi-sogodni-ye-nezaminnoyu--miroslav-marinovich_n147502

27. «Софійське братство» просить парламент утриматись від поспішного прийняття законопроекту № 8371 [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 31 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що громадська організація «Софійське братство», членами якої є представники ПЦУ та УПЦ МП, 24 березня оприлюднила звернення до Голови Верховної Ради України (ВР України) Руслана Стефанчука та голови Комітету ВР України з питань гуманітарної та інформаційної політики Микити Потураєва. У ньому міститься критика законопроекту № 8371. «Україна – чи не єдина держава на пострадянському просторі, що має високий рівень релігійних свобод. Це визнано на міжнародному рівні, і ми закликаємо не згубити цю унікальну властивість нашої країни», - йдеться у зверненні. Братство нагадало владі про особливу відповідальність держави у вирішенні питання духовної безпеки та важливість участі державних інституцій у нормалізації відносин між представниками різних релігійних спільнот. У документі констатовано, що «єдності українського Православ'я сьогодні загрожує внутрішня конфронтація між юрисдикціями, підживлювана домінуванням корпоративної солідарності над проповіддю єдності та порозуміння». Втім, високий рівень конфліктності, насамперед, зумовлений впливом російського релігійного чинника. Підписанти впевнені, що ідея

заборони діяльності РПЦ «за Законом» матиме чисто декларативний характер без жодних юридичних наслідків. Крім того, зосередження виключно на РПЦ виводить з-під відповідальності інші релігійні організації, які мають зв'язок зі своїми центрами в країні-агресорі. А отже, законопроект виглядає більше як «намагання знайти "цана-відбувайла"», аніж відповідальна і конструктивна законотворчість. Текст: https://risu.ua/sofijske-bratstvo-prosit-parlament-utrimatis-vid-pospishnogo-prijnyattya-zakonoproektu--8371_n147247

28. Турків Дарія (Світлана). Сестри Чину Святого Василя Великого у Східній Галичині наприкінці XIX – у першій половині XX століть: служіння та просвіта / Дарія (Світлана) Турків ЧСВВ ; з благословення архимандрині сестер Чину Святого Василя Великого матері Марчели Рункан ; [наук. ред.: І. Зуляк]. – Львів : Манускрипт-Львів, 2023. – 455 с. – (Бібліотека наукових і популярних творів сестер Чину Святого Василя Великого). *Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371351* У монографії комплексно проаналізовано організаційні засади жіночих монастирів ЧСВВ у Східній Галичині наприкінці XIX – першій половині XXст., їхнє становлення, структуру та розвиток. Розкрито зміст і значення ключових реформ монастирів сестер-василіанок. Досліджено основні напрями діяльності сестер ЧСВВ окресленого періоду. Висвітлено роль чернечих осередків у творенні системи освіти, розвитку приватного шкільництва, духовному вихованні та формуванні морально-етичних пріоритетів української молоді. З'ясовано, що діяльність сестер ЧСВВ була важливим засобом християнського і водночас національного виховання українства.

29. Якименко М. Руйнують не лише душі, а й святині [Електронний ресурс] / Микола Якименко // Голос України. – 2024. – 29 берез. [№ 62]. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що Волинська обласна рада закликала Верховну Раду України (ВР України) припинити діяльність УПЦ МП. У прийнятому сесією зверненні зазначено, що, прикриваючись*

статусом духовних осіб і свободою віросповідання, у стінах храмів і монастирів УПЦ МП кремлівська агентура в рясах десятиліттями наполегливо й цілеспрямовано плекає розкольницьку, антиукраїнську та антидержавницьку підривну діяльність. Додатковим стимулом до дії, як зазначили депутати Волинської обласної ради, має стати й те, що Комітет ВР України з питань гуманітарної та інформаційної політики доопрацював урядову версію проєкту відповідного закону і теж рекомендує ВР України схвалити його. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/377770>

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

16.04. 2024 р.